

Sociologie voor de praktijk

Vragen bij hoofdstuk 10

Klaas J. Hoeksema
Siep van der Werf

Negende, herziene druk 2021

uitgeverij | C
coutinho

bussum 2021

Deze vragen horen bij de negende druk van *Sociologie voor de praktijk* van Klaas J. Hoeksema en Siep van der Werf.

© 1989/2021 Uitgeverij Coutinho bv

Alle rechten voorbehouden.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor de readerregeling kan men zich wenden tot Stichting UvO (Uitgeversorganisatie voor Onderwijslicenties, www.stichting-uvo.nl). Voor het gebruik van auteursrechtelijk beschermd materiaal in knipselkranten dient men contact op te nemen met Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, www.stichting-pro.nl).

Eerste druk 1989

Negende, herziene druk 2021

Uitgeverij Coutinho

Postbus 333

1400 AH Bussum

info@coutinho.nl

www.coutinho.nl

Noot van de uitgever

Wij hebben alle moeite gedaan om rechthebbenden van copyright te achterhalen. Personen of instanties die aanspraak maken op bepaalde rechten, wordt vriendelijk verzocht contact op te nemen met de uitgever.

ISBN: 978 90 469 0719 1

NUR: 756

Vragen bij hoofdstuk 10

- 1 Zijn vrouwen in Europese landen een minoriteit, een minderheid of beide?**
- 2 In de schoolstrijd aan het begin van de vorige eeuw hebben christelijke groeperingen in ons land een deel van hun emancipatiestrijd gestreden om christelijke scholen te mogen opzetten met dezelfde financiering als het openbare onderwijs. Volgens sommige christelijke stromingen is homofilie voor God een gruwel en kan een (openlijk) homoseksuele onderwijzer nooit voor de klas van hun school komen te staan. Dat mag in hun ogen ook niet wettelijk afgedwongen worden, want dáárom hadden ze juist gestreden voor die eigen school. Welke rechtvaardigheidsopvatting(en) wordt(en) hier gehanteerd? Op welke rechtvaardigheidsnotie(s) beroepen homoseksuelen zich die daartegen in het verweer komen?**
- 3 Geef aan welke rechtvaardigheidsopvattingen spelen bij het begrip 'gelijke kansen in het onderwijs'.**

- 4** Zowel Nederlandse vrouwen als Turkse en Marokkaanse Nederlanders zijn ondervertegenwoordigd in hogere functies in de werkende beroepsbevolking. Dit is volgens onderzoek vooral het gevolg van bepaalde mechanismen bij de werving en selectie van nieuwe werknemers. Om deze effecten tegen te gaan is wel voorgesteld om een beleid van positieve actie te voeren door een quotum in te voeren: zonder verlaging van de functie-eisen voor een baan worden voldoende vrouwen en/of leden van niet-westerse bevolkingsgroepen aangesteld om de werknemers van de arbeidsorganisatie een weerspiegeling van de bevolking te laten zijn.

Bij de fusies van de lagere scholen (met meestal een mannelijk schoolhoofd) met de kleuterscholen (met altijd een vrouwelijk hoofd) tot de huidige basisscholen werd bijna altijd een man als hoofd aangesteld. De gemeente Amsterdam stelde in 1988 voor voorlopig geen mannen meer aan het hoofd van openbare basisscholen te benoemen tot de verhoudingen wat meer in balans waren.

Wat is je mening over een dergelijk beleid van positieve actie? Welke rechtvaardigheidsbeginselen pleiten hiervoor en welke ertegen?

- 5 Geef aan hoe de verschillende fasen van de emancipatiebeweging (dit hoofdstuk) ook bij de vakbonden (hoofdstuk 9) aanwezig zijn.**

- 6 Geef een voorbeeld van de emancipatieparadox onder cliënten vanuit het beroep waarvoor je wordt of bent opgeleid.**

- 7 In hoeverre kan de hedendaagse discussie voor de aandacht van de gruwelijkheid van slavernij gezien worden als een teken dat de zwarte emancipatiebeweging een nieuwe fase is ingegaan? Hoe kan die fase dan worden getypeerd? Probeer eens vanuit de theorie in te schatten wat de volgende fase dan kan/zal zijn.**

- 8 Hebben vrouwen door de activiteiten van de vrouwenbeweging inderdaad een betere positie in onze maatschappij verkregen of is er bij alle maatregelen voor vrouwenemancipatie slechts sprake van repressieve tolerantie? Leg je antwoord uit.**

- 9 Emancipatiebewegingen maken mensen bewust van hun minoriteitspositie door ze in actie te laten komen. Die bewustwording betekent vaak dat mensen besef gaan krijgen van hun situatie en van de beperkingen die daaraan inherent zijn. Mensen worden daar zeker in eerste instantie niet gelukkiger van, ook omdat het niet zo makkelijk is om veranderingen aan te brengen in de samenleving. Kunnen de emancipatiebewegingen mensen niet beter met rust laten? Leg je antwoord uit.**

- 10 Tijdens het uitgaan worden soms drugs gebruikt als xtc-pillen en andere partydrugs. Gebruikers kunnen hun illegale pillen soms door hulpverleners laten controleren op zuiverheid, zodat er geen ongelukken gebeuren. Een hele geruststelling voor de gebruikers. Maken hulpverleners zich hier schuldig aan de emancipatieparadox? Wat denk je dat het effect van dit soort voorzieningen is op het drugsgebruik? In hoeverre is hier sprake van een verschijnsel dat samenhangt met de risicomaatschappij (zie hoofdstuk 8)?**

- 11** In Vlaanderen is in 2009 het dragen van hoofddoeken op de openbare scholen verboden, omdat het een religieus symbool zou zijn. Die zijn allemaal verboden.

In Italië is er in 2009 grote opschudding ontstaan omdat het Europees Hof voor de Rechten van de Mens een Italiaans-Finse moeder, die van mening was dat kruisbeelden niet thuishoren in openbare scholen, in het gelijk heeft gesteld. 'Het kruis is een symbool van onze cultuur', bitste de minister van Onderwijs.

In Frankrijk is er in 2004 een verbod gekomen op het dragen van hoofddoeken in scholen en voor ambtenaren. De motieven hiervoor waren tweeledig:

- 1 Om de scheiding tussen kerk en staat te beschermen, moeten religieuze uitingen in het openbare leven zo veel mogelijk worden beperkt.
- 2 De hoofddoek wordt gezien als een onderdrukkend instrument dat de emancipatie van vrouwen in de weg staat.

Tegelijkertijd zien we in heel Europa dat veel meisjes juist een hoofddoek gaan dragen om de zelfstandige identiteit van moslima's te benadrukken.

In hoeverre is er in Frankrijk mogelijk sprake van een emancipatieparadox? Wat zegt het over het zelfbewustzijn van deze moslima's dat zij zelf kiezen voor hoofddoeken? Wat vind je in dit licht van het verbod in Nederland om als rechter of griffier in de rechtszaal een hoofddoek te dragen? (Het gaat om functies die namens de overheid worden uitgeoefend, en dus niet om advocates die optreden namens hun cliënt.)

- 12 De strijd tussen liberalisme en sociaaldemocratie wordt in Nederland nog dagelijks gevoerd. Bijna elk verkiezingsdebat tussen de VVD en de PvdA kan worden herleid tot hun tegengestelde visie op het vraagstuk van rechtvaardigheid. Waar de VVD het heeft over 'jaloeziebelastingen', heeft de PvdA het over 'exorbitante salarissen van (bank)managers'. In hoeverre gaat de strijd hier eigenlijk over de symmetrie tussen rechten en plichten? Vanuit welke rechtvaardigheidsbeginselen zijn de standpunten te verdedigen?**